

Oppsummeringsrapport/Sluttrapport FHF 233034 og IN 002131

”Innføring av elektronisk kjedesporbarhet for fersk hvitfiskfilet TRAINS Innland”

Prosjektperiode: medio august 2007-primò september 2009

Oppstart 21.august 2007.

Det ble gjennomført oppstartsmøte for TRAINS den 21. august 2007 i Oslo. Her deltok 21 deltagere og 3 observatører. Møtet startet med en introduksjon ved Ingebrigt Overby og ble videre ledet faglig ved prosjektleder Kine Mari Karlsen fra Fiskeriforskning. Sistnevnte forklarte viktige sporbarhetsbegreper og hva som skal gjøres i prosjektet. Geir Kuvås fra Landbruksdepartementet introduserte regjeringens e-sporingsprosjekt som skal samkjøre alt arbeid på sporbarhet når det gjelder matvarer produsert i Norge. Bedriftene Vikomar AS, Naustvik Gruppen AS, Coop Norge, Råfisklaget og Tractracker holdt separate innlegg om sitt arbeid med sporbarhet. Det ble til slutt gjort en oppsummering og diskusjon rundt hovedpunktene i prosjektet.

Aktiviteter høsten 2007-januar2008

Det ble gjennomført en kartlegging av material- og informasjonsflyten for fersk fisk hos Naustvik Oslo AS den 22. August-07, Coop Mega Bærum 13. september -07 og Vikomar AS 14. september -07 En rapport om informasjonsoverføringen mellom bedriftene ble utarbeidet. En metode for å kartlegge enkeltlinjer på sluttseddel til unike koder, ble etablert. Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag (SUROFI) koordinerte sitt arbeid med Norges Råfisklag og Norges Sildesalgslag sine aktiviteter, for å gjøre informasjonen på sluttseddelen sporbar. Det ble arrangert et felles IT-møte den 31. oktober 2007 hvor behovene og nytten av en standard for elektronisk informasjonsutveksling (TraceCore XML) ble presenter, samt at erfaringer med integrasjon og tilpasning av standarden ble utvekslet.

Det ble holdt et møte hos Vikomar AS på Bud den 30. oktober 2007 hvor resultatene fra kartleggingen av bedriftene (finne utfordringene og barrierene i forhold til sporbarhet), ble lagt fram og videre prosjektaktiviteter planlagt. Vikomar AS ble inkludert i prosjektet for å sikre at mottaksleddet som er et viktig ledd på sporbarhetslinjen, ble ivarettatt. Dette medførte en fordyring av prosjektet som følge av en ekstra bedrift skulle kartlegges. Det ble derfor søkt Innovasjon Norge den 07.12.2007 om en tilleggsfinansiering på 277 000 kr som ble innvilget i februar 2008.

Det ble arrangert et prosjektmøte 4.12.2007 i Oslo i TraceTracker Innovation ASA sine lokaler hvor alle prosjekt partnere var invitert. Her ble statusen for prosjektet gjennomgått og et utkast til en felles samarbeidsavtale ble drøftet med samtlige 9 partnere i prosjektet.

Prosjektgruppen deltok på Kickoff-møte til det nasjonale e-sporingsprosjekt den 7. desember 2007 i Oslo Loge. Her ble prosjektet TRAINS innland presentert av prosjektleder sammen med en rekke andre matvarepilot prosjekter. Prosjektleder ble deretter fast deltager i prosjektgruppen til e-sporingsprosjektet. To fra styringsgruppen for TRAINS Innland, ble oppnevnt som medlemmer av den nasjonale styringsgruppen til e-sporingsprosjektet.

Aktiviteter januar 2008-desember 2008

Den 18. januar 2008 hadde alle partnerne i prosjektet signert en felles samarbeidsavtale for prosjektet. Prosjektleder gjennomførte en rekke møter med de ulike partnerne i tillegg til møter med IT-leverandørene til Vikomar, Naustvik Gruppen og COOP. Det ble utført mye godt kartleggings- og tilretteleggingsarbeid hos den enkelte partneren for elektronisk både internsporbarhet og kjedesporbarhet. I tillegg ble det gjennomført en serie med telefonmøter hvor samtlige partnere og observatører ble invitert. Parallelt gjennomførte styringsgruppen møter annenhver måned.

Verdikjeden fra fangst til detaljist:

Fangstleddet ved Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag fikk ganske raskt etablert elektronisk kjedesporbarhet for sluttseddelinformasjonen. Et konsulentfirma bistod Surofi for å få fortgang i arbeidet.

TraceTracker tilpasset løsningen (GTNet) raskt for å ta imot informasjon fra Vikomar, Naustvik og COOP. Prosjektgruppen ble enig om først å legge inn informasjonen om fisken manuelt i GTNet for å teste løsningen i verdikjeden, slik at de skulle få en forståelse for hvordan dette skulle foregå. I prosjektet ble det gjennomført en test for fysisk å spore en leveranse av fisk fra Vikomar, gjennom Naustvik til COOP. Det kom klart frem at manuell registrering i GTNet ble for tungvint. I tillegg måtte man finne fram til de beste løsningene når fisken ble splittet og blandet hos bedriftene. I prosjektet fokuserte man på å få informasjonen overført automatisk til kjedesporbarhetsløsningen GTNet.

Hos neste ledd, mottaksbedriften Vikomar AS, ble det raskt avklart at det måtte gjøres en stor innsats for å omprogrammere flere softwareprogrammer for at disse skulle kunne sende fra seg informasjon på TraceCore-XML-formatet, til kjedesporbarhetsløsningen. Oppgavene med dataomprogrammeringen ble forsøkt løst ved hjelp av IT-leverandøren Maritech AS. Etter diverse møteaktiviteter mellom Maritech AS og styringsgruppen, mottok styringsgruppen et kostnadsoverslag for arbeidet som gjenstod for å etablere sporbarhet hos Vikomar AS. Det ble i april 2008 klart at prosjektet ville få en kraftig merkostnad i forbindelse med omprogrammeringsarbeidet. Styringsgruppen vedtok at de kostnadene som påløp bedriften spesifikt i forbindelse med prosjektet, skulle Vikomar AS få dekket via prosjektets budsjett. Øvrige investeringer som bedriften kunne bruke etter prosjektavslutning, skulle ikke bli dekket av prosjektet. Styringsgruppen vedtok å søke om en ytterligere tilleggsfinansiering via Innovasjon Norge for å dekke inn disse merkostnadene, men først måtte man skaffe seg en oversikt over alle behov hos samtlige partnere i prosjektet. Her vedtok man å bruke samme prinsipp for inndekningen av merkostnadene, som ved Vikomar AS. Søknaden om ytterligere tilleggsfinansiering ble sendt Innovasjon Norge den 24.10.2008. Muntlig og skriftlig tilsagn ble gitt fra Innovasjon Norge ved årsskiftet 2008-2009. Innvilgningen ville bli gitt, såfremt prosjektet klarte å skaffe en ny mottaksbedrift til prosjektet.

I juli 2008 kom en skriftlig melding til NSL fra Vikomar AS, om at bedriften trakk seg fra prosjektet på grunn av mangel på jevn tilgang på ferskt hvistfiskråstoff og fordi filetproduksjo var lagt ned. Styringsgruppen tok meldingen til etterretning og startet umiddelbart arbeidet for å rekruttere en ny mottaksbedrift til prosjektet. Det ble umiddelbart sendt et informasjonsskriv til prosjektets finansieringskilder om endringen i prosjektgruppens sammensetning. Totalt 10 forskjellige mottaksbedrifter både innenfor SUROFI og Norges Råfisklag sitt salgsdistrikt, ble kontaktet av styringsgruppen men uten at man lyktes med å få en ny mottaksbedrift med i prosjektet.

Hos neste ledd i verdikjeden grossisten Naustvik, ble det utført mye bra kartleggings- og tilretteleggingsarbeid av vare- og informasjonsflyten internt i bedriften. Også her kom det fram at det var behov for å gjennomføre en omprogrammering av ulike software programmer for å kunne sende fra seg informasjon på TraceCore-XML-formatet til kjedesporbarhetsløsningen. Styringsgruppen ba derfor bedriften klarlegge merkostnadene det dreide seg om. De to aktuelle IT-leverandørene til Naustvik ble kontaktet. De var veldig positivt inntilt, og etter noen møter med både Naustvik, prosjektleder og IT-leverandørene, ble en løsning skissert og kostnadene estimert. Det ble avtalt med IT-leverandørene at arbeidet skulle avvendes til en ny mottaksbedrift var på plass i prosjektet. Naustvik kom etter hvert inn i en omstillingsprosess dvs. fusjonsprosessen med Domstein gruppen. Sistnevnte prosess krevde både tid og ressurser, og arbeidet med sporbarhetsprosjektet måtte nedprioriteres. Domstein har et annet datasystem enn Naustvik, og det var noe usikkert hvordan systemene i det nye fusjonerte selskapet ville bli. Prosjektleder ved Naustvik ble skiftet ut med en ny kontaktperson ved Domstein-Naustvik ved årsskiftet 2008-2009.

Detaljisten COOP Norge hadde i hele perioden høyt fokus på prosjektet og var en pådriver for å få etablert kjedesporbarhet. Det ble gjennomført mange møter mellom prosjektleder og COOP Norge, IT-leverandørene til COOP Norge og TraceTracker Innovation ASA. Alle planlagte oppgaver ble gjennomført og enda mer enn det som var beskrevet i prosjektplanen. Hos COOP Norge er alt lagt til rette pr. dags dato til å motta kjedesporbarhetsinformasjon. Både tid og ressurser ble allokert til oppgavene og interne software-programmer ble omprogrammert etter behov.

Styringsgruppen

Styringsgruppen vedtok høsten 2008 å forsøke å etablere et samarbeid med hvitfiskpiloten for kjedesporbarhet TRAINS eksport i regi av FHL. Dette for å få en stabil ferskfisk leverandør som Aker Seafood AS i Båtsfjord som aktiv partner i prosjektet, og fordi dette prosjektet også benyttet Maritech AS som IT leverandør. Styringsgruppen tok kontakt med Akers Seafoods AS i Båtsfjord om saken og de var svært interessert i et prosjektsamarbeid mellom Innland og Eksport, men de ville at henvendelsen skulle avklares i egens styringsgruppe før en endelig beslutning ble fattet. Styringsgruppen for TRAINS Innland tok derfor kontakt med styringsgruppeleder Geir Ove Ystmark i FHL for TRAINS eksport. Han avslø et samarbeid med Innlandsprosjektet med begrunnelse at deres prosjekt nesten var i mål og at en sammenslåing med TRAINS Innland ville bety en forsinkelse i framdriften av deres eget prosjekt. Norges Råfisklag var også medlem i styringsgruppen for TRAINS eksport, men disse var positive til et prosjektsamarbeid mellom sporbarhetsprosjektene. De mente at prosjektene ville være faglig tjent med et slikt samarbeid, fordi man da ville kunne teste ut samme kjedesporbarhetsløsning både på Innlands- og Eksportmarkedet. Dessuten ville man kunne nyttegjøre seg allerede utført kartleggingsarbeid ved Vikomar AS, slik at de totale offentlige kostnadene ville bli lavere enn om prosjektene ble gjennomført parallelt. Styringsgruppen tok tilbakemeldingen fra FHL til etterretning og arbeidet derfor videre for å skaffe en ny mottaksbedrift til prosjektet.

Det ble publisert 2 åpne fagrappporter fra prosjektet i løpet av 2009; en for utført kartleggingsarbeid langs verdikjeden til Innlandsmarkedet og en på Springskrav i forbindelse med fiskefarseproduksjon.

Prosjektet TRAINS Innland ble for øvrig presentert av prosjektleder i en rekke offentlige sammenhenger, fora og på fagdager i løpet av 2008. Hun mottok også mediaprisen fra Nofima for 2008 for sin særdeles god faglige profilering og formidlingsevne.

Aktiviteter januar 2008-dags dato

En forkankringsrunde ble gjennomført av styringsgruppen i januar 2009 med hensyn på alle partnerne i prosjektet. Formålet var å få klargjort motivasjonen for aktivitetene i prosjektet hos hver partner, og å avdekke potensielle flaskehals for måloppnåelse for prosjektet. Konklusjonen etter forankringsrunden var, at alle partnere var svært motiverte og at de ønsket en ny mottaksbedrift inn i prosjektet, dette så snart som mulig. Ny kontaktperson for Domstein-Naustvik ble oppgitt, som var svært positiv til oppgavene.

Prosjektinformasjon ble sendt til prosjektgruppen og finansieringskildene den 16.01.2009 med ny møteplan for året og deadline 10 febr.09, for å få en ny mottaksbedrift i Ålesundsområdet på plass. Et planlagt møte den 10 febr.09 i Ålesund, ble ikke gjennomført pga den generelle finanskrisen som slo inn for full kraft i fiskerinæringen samt store problemer med omsetningen av hvitfisk til det Europeiske markedet. Bedriftene fokuserte derfor på å overleve og mindre på å etablere kjedesporbarhet for bedriften.

Følgende overordnede kritiske punkt ble observert:

Det finnes pr. dags dato ingen spesifikke krav om å etablere kjedesporbarhet til matvarebransjen fra norske myndigheter. Dagens lovgivning krever en opp-en ned sporbarhet dvs. kun intern sporbarhet, at bedriftene må dokumentere hva de mottar og fra hvem, og i tillegg hva de sender fra seg og til hvem. I fraværet av krav til kjedesporbarhet, prioriterer ikke bedriftene å innføre denne. De ser nytten av kjedesporbarhet, men verktøyet oppleves mer som "kjekt å ha" og ikke obligatorisk.

Det ble sendt informasjon til prosjektgruppen og finansieringskildene den 06.02.2009. Her informerte man om følgende vedtak i styringsgruppen: Prosjektet legges på is fram til planlagt styringsgruppemøte 14.05.09 for å vurdere om "timingene" i forhold til å få en ny mottaksbedrift på plass, var bedre da? Resultatene fra prosjektet ble vedtatt offentliggjort så snart som mulig. Fire populærvitenskaplige artikler ble publisert henholdsvis i Mea, Fisk Industri og Marked, Norsk Sjømat og Matindustrien vinteren 2009.

Styringsgruppemøte 04.04.2009:

Det ble gitt en tilbakemelding på utkastet til sentral kjedesporbarhetsløsning fra e-sporingsprosjektet. En rapport med kommentarer ble sendt fra styringsgruppen til e-sporingssekretariatet 17.04.2009.

Styringsgruppemøte 19.05:

NSL bedrift Strømsholmen AS ble kontaktet, men de avslo etter 1 ukes betenkningstid å delta i prosjektet. Begrunnelsen var at dette var et for omfattende arbeide å gå inn i for bedriften. Odd Skarsbø AS på Bud ble også forespurt om mulig prosjektdeltagelse, men bedriften hadde ikke offentlig tillatelse for å skjære fersk hvitfiskfilet, og kunne derfor ikke benyttes som mottaksbedrift i prosjektet. Marine Fish AS i Ålesund ble forespurt om mulig deltagelse. Prosjektbeskrivelsen ble oversendt til bedriften, som var i etableringsfasen mhp fersk hvitfisk filetproduksjon (basert på vill og oppdrettsfisk). Bedriften hadde personell med lang erfaring på den datatekniske siden. Bedriften stilte forbehold om at prosjektarbeidet måtte starte først i begynnelsen av september 2009, for at de skulle kunne delta i prosjektet.

Styringsgruppemøte 29.05:

Følgende alternativer ble diskutert:

- a. Samarbeid med Marine Fish AS fra september 2009
- b. Avslutte prosjektet

Styringsgruppen fant at prosjektet ikke hadde noe å tape på en ytterligere 3 måneders forlengelse av prosjektperioden. Prosjektet fikk **ny deadline 15. september 2009**. Nytt informasjonsskriv ble sendt til prosjektgruppen og finansieringskildene den 10. juni 2009. Her informerte man om den nye deadlinenen for prosjektet.

Styringsgruppemøte 20.08.2009:

Styringsgruppen kontaktet Marine Fish i Ålesund før sommerferien 2009 og sendte over en revidert versjon av prosjektbeskrivelsen til vurdering for mulig deltagelse. Bedriften viste deretter positiv interesse for prosjektet. Marine Fish ble igjen kontaktet medio august og i begynnelsen av september 2009 for en endelig avklaring på det mulige videre prosjektsamarbeidet.

Det ble informert om via det nasjonale e-sporingsprosjektet, at TraceTracker Innovation ASA var gått konkurs, hvilket kunne medføre en ytterligere fordyring av gjennomføringen av hvitfisk- piloten TRAINS Innland, såfremt bedriften ikke fikk nye eiere.

Styringsgruppemøte 03.09.2009:

Det ble avviklet et møte med Marine Fish AS i Ålesund, men bedriften var dessverre ikke klar til å gå i gang med arbeidet på sporing av villfisk på det nåværende tidspunkt. Dette fordi de var i en oppbyggingsfase. Bedriften ville først komme til å kjøpe villtorsk på nyåret 2010. I første omgang ville de kun kjøpe oppdrettstorsk. I tillegg var ikke bedriften tiltrekkelig motivert for å sette av nok tid og ressurser til å delta aktivt i prosjektet. Motivasjon var en avgjørende forutsetning for å kunne delta i prosjektet.

Vedtak 03.09.2009:

Styringsgruppen vedtok enstemmig å avslutte prosjektet inntil videre. Formuleringen "Inntil videre" ble brukt fordi det fortsatt finnes en mulighet for at en ny mottaksbedrift kan melde sin interesse for prosjektet.

Ny formell prosjekt avslutningsdato blir 31.12.2009. Styringsgruppen vedtok å lage en oppsummering av prosjektprosessen fra a til å, med en begrunnelse for hvorfor utgangen til prosjektet ble som den ble. Prosjektleder Kine M Karlsen ved Nofima Marked skal faglig sluttrapportere prosjektarbeidet i samarbeid med forsker Carl-Fredrik Sørensen ved Sintef Fiskeri- og havbruk. Det vil bli laget en oversikt over alle leveransene fra prosjektet. Alle påløpte prosjektkostnader vil bli registrert, slik at regnskapet kan slutfaktureres ved årsskiftet 2009-2010.

Faglig Sluttrapportering

- Faglig sluttrapport kommer fra Nofima Marked og Sintef fiskeri- og havbruk innen 31.12.2009.

- En populærvitenskaplig artikkel som oppsummerer alle resultatene fra prosjektet sammen med en oversikt over alle leveransene fra prosjektet vil bli levert innen 31.12.2009.

Økonomi

Totalt forbruk pr. 31.03.2009: 2 022 725,-kr
Opprinnelig budsjettert fra IN og FHF: 2 527 000,-kr
Med søkt tilleggsfinansiering fra IN: 4 114 019- kr (forutsatt ny mottaksbedrift)
Deltagelse i sporingsforum i Fiskeri- og kystdepartementet (FKD)

Styringsgruppen har deltatt på møter 04.09.2008 og 16.01.2009 i sporingsforum. Her drøftet man nye forskrifter fra EU som vil tre i kraft pr. 01.01.2010 i Norge. Dette for å bekjempe UUU fisket i fangstleddet for villfisk-sektoren. NSL poengterte at det er særlig viktig at departementet holder en løpende dialog med bransjen for å komme fram til praktiske og kostnadseffektive løsninger for bedriftene. Det endelige innholdet i forskriften er ikke gjort kjent enda.

Deltagelse i nasjonal styringsgruppe og prosjektgruppe for e-sporingsprosjektet

Knut Eriksen Norges Fiskarlag og Kristin Lauritzsen NSL har deltatt på de fleste styringsgruppemøtene, og de vil fortsette med det til utgangen av 2009. Prosjektleder Kine Mari Karlsen har deltatt på de fleste møtene i prosjektgruppen, og har i tillegg gjennomført ulike oppdrag på vegne av e-sporingssekretariatet. Disse har blant annet blitt brukt som et beslutningsgrunnlag for styringsgruppen til e-sporingsprosjektet.

Prosjektet blir formelt avsluttet **31.12.2009**, såfremt ingen ny mottaksbedrift viser sin interesse.

Styringsgruppen har bestått av Knut Eriksen Norges Fiskarlag, Jon Grimstad Sunnmøre og Romsdal Fiskesalgslag (SUROFI), Ingebrigt Overby NSL (aug.2007-jan.2008) og Kristin Lauritzsen (jan.2008-sept.2009) Norske Sjømatbedrifters Landsforening (NSL) som leder. Prosjektleder Kine Mari Karlsen har vært fast deltager på styringsgruppemøtene og Carl Fredrik Sørensen fra Sintef fiskeri og havbruk har også deltatt ved behov for teknisk rådgiving.

På vegne av styringsgruppen for TRAINS Innland

Kristin Lauritzsen NSL

28.09.2009